

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

**a unor prevederi din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la
Procuratură**

(sesizarea nr. 108g/2022)

CHIȘINĂU

9 noiembrie 2023

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 11 iulie 2022,
Examinând sesizarea menționată în ședință publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 31¹ alineatele (1) și (5) din Legea cu privire la Procuratură și a omisiunii de a reglementa în Legea cu privire la Procuratură dreptul de a contesta raportul Comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General, ridicată de dl avocat Iurie Mărgineanu, în interesele dlui Alexandr Stoiانoglo, parte în dosarul nr. 3-182/2021, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Chișinău format din dna Angela Bostan și dnii Ghenadie Mîra și Grigore Dașchevici, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 31 octombrie 2023, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

4. În ședința Plenului Curții de examinare a admisibilității sesizării, dna judecător constituțional Domnica Manole a prezentat o cerere de abținere de la judecarea cauzei. Analizând motivele invocate în cererea de abținere, Plenul Curții a decis respingerea acesteia.

5. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova, Institutului de Reforme Penale, Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice.

6. În ședința publică a Curții au fost prezenți dnii avocați Iurie Mărgineanu și Victor Munteanu, reprezentanții autorului excepției de neconstituționalitate, dl Radu Radu, reprezentantul Parlamentului, și dl Eduard Serbenco, reprezentantul Guvernului.

ÎN FAPT

A. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

7. La 29 noiembrie 2021, dl Alexandr Stoianoglo a depus la Curtea de Apel Chișinău o cerere prin care a solicitat anularea Regulamentului privind procedura de evaluare a performanțelor Procurorului General, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 1-148/2021 din 22 noiembrie 2021.

8. În cadrul examinării cauzei, dl Alexandr Stoianoglo a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 31¹ alineatele (1) și (5) din Legea cu privire la Procuratură și a omisiunii de a reglementa în Legea cu privire la Procuratură dreptul de a contesta raportul Comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General.

9. Printr-o încheiere din 14 iunie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN LEGEA NR. 3 DIN 25 FEBRUARIE 2016 CĂTRE LEGEA PRIVIND PROCURATURA

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26
Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 74
Adoptarea legilor și a hotărârilor

„(1) Legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi.

(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți.

(3) Proiectele de lege prezentate de Guvern, precum și propunerile legislative ale deputaților acceptate de acesta sunt examinate de Parlament în modul și după prioritățile stabilite de Guvern, inclusiv în procedură de urgență. Alte propuneri legislative se examinează în modul stabilit.

[...]”

Articolul 124
Procuratura

„(1) Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege.

(2) Atribuțiile Procuraturii sunt exercitate de procurori.

(3) Competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege.”

Articolul 125
Procurorul

„(1) Procurorul General este numit în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, pentru un mandat de 7 ani, care nu poate fi reînnoit.

(2) Procurorul General este demis din funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, în condițiile legii, pentru motive obiective și în temeiul unei proceduri transparente.

[...]”

Articolul 125¹ Consiliul Superior al Procurorilor

„(1) Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și imparțialității procurorilor.

(2) Consiliul Superior al Procurorilor este constituit, în condițiile legii, din procurori aleși din cadrul procuraturilor de toate nivelurile și din reprezentanți ai altor autorități, instituții publice sau ai societății civile. Procurorii în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor constituie o parte importantă.

(3) Consiliul Superior al Procurorilor asigură numirea, transferarea, promovarea în funcție și aplicarea măsurilor disciplinare față de procurori.

(4) Modul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Procurorilor se stabilește prin lege.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură sunt următoarele:

Articolul 31¹ Evaluarea performanțelor Procurorului General

„(1) **În scopul aprecierii activității și a corespunderii cu funcția deținută, performanțele Procurorului General se evaluează de către o comisie de evaluare a performanțelor Procurorului General, constituită ad-hoc de Consiliul Superior al Procurorilor.**

[...]

(5) Procedura de evaluare se efectuează în baza unui regulament aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor. Regulamentul se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Procurorilor și va conține elementele prevăzute la art.30 alin.(2) și (3). Criteriile de evaluare descrise în regulament trebuie să fie specifice, măsurabile, relevante, precum și corelate cu atribuțiile Procurorului General prevăzute de legislație.

[...].”

(în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 280 din 6 octombrie 2022, în vigoare din 10 octombrie 2022)

Articolul 31¹ Evaluarea performanțelor Procurorului General

„(1) În scopul aprecierii activității și a corespunderii cu funcția deținută, performanțele Procurorului General se evaluează de către o comisie de evaluare a performanțelor Procurorului General, constituită ad-hoc de Consiliul Superior al Procurorilor.

[...]

(5) Activitatea Procurorului General este evaluată în baza următoarelor criterii de evaluare:

a) *competența managerială* privind: planificarea calitativă a activității Procuraturii; organizarea managementului operațional, inclusiv prin repartizarea clară a atribuțiilor între subdiviziunile Procuraturii și prin aplicarea standardelor de control al implementării acestora; elaborarea politicilor de management al riscurilor; crearea și

menținerea unui climat organizațional pozitiv de muncă, motivarea și stimularea profesionalismului personalului; asigurarea evaluării performanțelor personalului; adaptarea stilului de conducere la cerințele funcției și asumarea responsabilității pentru deciziile luate;

b) *competența profesională* privind: utilizarea capacităților și abilităților profesionale pentru realizarea, în mod optim, a atribuțiilor și, implicit, a funcțiilor Procuraturii; realizarea proceselor operaționale; luarea deciziilor întemeiate;

c) *eficiența* privind: gestionarea eficientă a resurselor umane, tehnice și informaționale; asigurarea și promovarea legalității, integrității și meritocrației personalului; implementarea managementului riscurilor, inclusiv al riscurilor de corupție, de utilizare de către procurori a atribuțiilor de serviciu în alte interese decât cele stabilite de lege și de aplicare neuniformă a legii; asigurarea funcționalității mecanismului de specializare a personalului;

d) *comunicarea eficientă* internă și externă.

(5¹) Nivelul corespunderii prestației Procurorului General cu exigențele pentru exercitarea funcției se stabilește prin prisma indicatorilor de performanță stabiliți în raport cu fiecare criteriu de evaluare.

[...].”

(în redactarea Legii nr. 280 din 6 octombrie 2022, în vigoare din 10 octombrie 2022)

ÎN DREPT

I. Argumentele autorului sesizării

12. Potrivit autorului excepției, articolul 31¹ alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură operează cu noțiunile de „apreciere a activității” și „corespunderea cu funcția deținută”. În opinia sa, formulele legislative nu sunt conforme cu exigențele clarității și previzibilității legii, deoarece nu pot fi stabilite cu precizie limitele controlului și evaluării care pot fi efectuate de Comisia de evaluare a performanțelor Procurorului General. Autorul excepției se întreabă dacă controlul performanțelor se referă la activitatea Procurorului General care rezultă din competențele funcționale în cadrul procesului penal, dacă se referă la activitatea managerială sau dacă vizează ambele domenii. Sub acest aspect, autorul sesizării susține încălcarea articolelor 1 alin. (3), 6, 20, 23, 26, 74, 115, 124, 125 și 125¹ din Constituție.

13. Autorul excepției susține că, pe baza articolului 125 alin. (2) din Constituție, Procurorul General poate fi demis „în condițiile legii” conform unei proceduri transparente. Interpretarea *stricto sensu* a textului constituțional „în condițiile legii” conduce la concluzia că toată procedura de demitere a Procurorului General trebuie să fie prevăzută în lege. Potrivit autorului excepției, articolul 31¹ alin. (5) din Legea cu privire la Procuratură, care stabilește că procedura de evaluare a performanțelor Procurorului General se efectuează în baza unui regulament aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor, contravine articolului 125 alin. (2) din Constituție.

14. De asemenea, autorul excepției consideră că nereglementarea dreptului de a contesta raportul Comisiei de evaluare a performanțelor

Procurorului General în instanța de judecată este contrar articolelor 4, 8, 20 și 26 alin. (2) din Constituție.

II. Argumentele autorităților și instituțiilor care și-au prezentat opiniile

15. În opinia sa scrisă, Parlamentul menționează că, dat fiind caracterul consultativ al rezultatului evaluării performanțelor Procurorului General, activitatea Comisiei de evaluare nu limitează principiul autonomiei Procuraturii.

16. Cu privire la critica omisiunii de a reglementa dreptul de a contesta raportul Comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General în instanța de judecată, Parlamentul notează că Codul administrativ îi oferă Procurorului General alte remedii juridice, în special dreptul de a contesta hotărârile Consiliului Superior al Procurorilor.

17. Referitor la reglementarea criteriilor de evaluare printr-un regulament aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor, Parlamentul face trimitere la constatările Curții Constituționale din Decizia nr. 149 din 30 septembrie 2021.

18. În opinia sa, Guvernul notează că prevederile contestate au fost analizate anterior de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 149 din 30 septembrie 2021, iar în prezenta cauză, autorul nu a invocat argumente noi care ar determina Curtea să-și reconsidere jurisprudența.

19. Președintele Republicii Moldova subliniază că Procurorul General care este demis ca urmare a unei evaluări negative a performanțelor poate contesta hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor sau decretul Președintelui privind demiterea din funcție. Prin urmare, nu se poate susține că Procurorul General este privat de dreptul de acces la un tribunal ca urmare a evaluării sale.

20. De asemenea, Președintele consideră că prevederile legale care stabilesc că criteriile de evaluare se stabilesc de Consiliul Superior al Procurorilor se încadrează în marja discreționară a legislativului și a competenței sale de a delega altor autorități sarcina reglementării unor detalii prin acte subordonate legii.

21. În opinia sa *amicus curiae*, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice a menționat că, pornind de la ideea că mandatul Procurorului General trebuie să beneficieze de stabilitate pentru a-l face independent de schimbările politice, Constituția a stabilit cerința demiterii lui „în condițiile legii” pe baza unei proceduri transparente. Interpretarea în sens restrâns a prevederii „în condițiile legii” generează concluzia potrivit căreia întreaga procedură și criteriile de demitere a Procurorului General trebuie să fie prevăzută de lege, ca act al Parlamentului. Normele care vizează demiterea Procurorului General nu pot fi stabilite într-un act subordonat legii care poate fi contestat în contencios administrativ.

22. Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova menționează în opinia sa *amicus curiae* că autorul sesizării nu a prezentat argumente

referitoare la neconstituționalitatea prevederilor criticate, ci argumente referitoare la interpretarea și aplicarea legii, competență care le revine instanțelor de judecată.

III. Aprecierea Curții

A. Admisibilitatea

23. Prin Decizia sa din 31 octombrie 2023, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei sesizări stabilite în jurisprudența sa constantă.

24. Curtea a observat că excepția de neconstituționalitate este ridicată de avocatul persoanei în cadrul unui proces pendinte în fața instanței de drept comun, subiect căruia i s-a acordat acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

25. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor dispoziții din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, ține de competența Curții Constituționale.

26. Curtea a reținut că obiectul excepției îl constituie articolul 31¹ alineatele (1) și (5) din Legea cu privire la Procuratură, în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 280 din 6 octombrie 2022, și omisiunea de a reglementa în Legea cu privire la Procuratură dreptul de a contesta raportul Comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General.

27. Curtea a notat că o condiție pentru formularea excepției de neconstituționalitate o reprezintă aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea punctul 1 din dispozitivul HCC nr. 2 din 9 februarie 2016). Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ, care are ca obiect examinarea Regulamentului privind procedura de evaluare a performanțelor Procurorului General, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor. Astfel, dat fiind faptul că instanței de judecată i se solicită să soluționeze o acțiune în control normativ, Curtea nu a putut identifica în ce măsură pretinsa omisiune de a reglementa un drept de a contesta raportul Comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General poate influența procesul pendinte din fața instanței.

28. Pentru că în litigiul principal a fost contestat Regulamentul privind procedura de evaluare a performanțelor Procurorului General, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 1-148/2021 din 22 noiembrie 2021, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile articolului 31¹ alineatele (1) și (5) din Legea cu privire la Procuratură, în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 280 din 6 octombrie 2022. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată atât în privința normelor în vigoare, cât și în privința celor abrogate sau modificate care sunt determinante pentru

soluționarea cauzei (a se vedea DCC nr. 90 din 19 septembrie 2019, § 16; DCC nr. 121 din 28 septembrie 2023, § 14).

29. Curtea a observat că prevederile legale contestate în prezenta cauză au constituit anterior obiectul unor sesizări, fiind invocate, în principiu, aceleași argumente (a se vedea DCC nr. 149 din 30 septembrie 2021).

30. Referitor la articolul 31¹ alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură, în Decizia nr. 149 din 30 septembrie 2021, §§ 67 și 68, Curtea a constatat că autorii sesizărilor au formulat la modul abstract critici referitoare la lipsa de claritate și previzibilitate, fără a demonstra existența unei ingerințe în vreun drept fundamental. Prin urmare, Curtea nu a putut reține criticile de neconstituționalitate invocate.

31. Curtea a reținut că și în această cauză autorul excepției a criticat prevederile articolului 31¹ alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură susținând pretinsa neclaritate a acestora, fără a demonstra existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Curtea a reiterat că, în cazul excepției de neconstituționalitate, pentru a putea fi invocat standardul calității legii trebuie să fie demonstrat că există o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 38 din 30 martie 2021, § 174). Prin urmare, Curtea a decis că acest capăt al sesizării este inadmisibil.

32. Referitor la articolul 31¹ alin. (5) din Legea cu privire la Procuratură, în Decizia nr. 149 din 30 septembrie 2021, §§ 63-66, Curtea nu a putut reține argumentele autorilor sesizărilor, potrivit cărora criteriile de evaluare a Procurorului General nu pot fi stabilite într-un regulament aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor.

33. Totuși, Curtea a observat că, în Opinia sa nr. 1058/2021, CDL-AD(2021)047, la § 66, Comisia de la Veneția a menționat că oferirea Consiliului Superior al Procurorilor a unei puteri practic nelimitate de a stabili cerințele substanțiale în care Procurorul General poate fi demis reprezintă o abordare extrem de contestabilă din punctul de vedere al preeminenței dreptului. Astfel de norme trebuie să dispună de cel mai înalt nivel posibil de legitimitate. Este acceptabil ca Consiliul Superior al Procurorilor să dezvolte normele substanțiale și procedura prevăzute în lege. Totuși, pare a fi excesiv ca Consiliul Superior al Procurorilor să aibă libertatea de a elabora astfel de norme.

34. Totodată, spre deosebire de sesizările care au stat la baza Deciziei nr. 149 din 30 septembrie 2021, în prezenta cauză, Curtea a fost sesizată prin intermediul unei excepții de neconstituționalitate ridicată într-un litigiu în care este contestat Regulamentul pe baza căruia a fost evaluate performanțele Procurorului General. Ca urmare au acestei evaluări, Procurorul General ar putea fi eliberat din funcție.

35. Așadar, având în vedere circumstanțele particulare ale cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că prezenta sesizare ridică și problema încetării premature a mandatului constituțional de Procuror General. Pentru că Constituția conține o prevedere specială referitoare la durata mandatului și la demiterea Procurorului General din funcție, *i.e.* articolul 125, Curtea a reținut incidența acesteia.

36. Având în vedere aceste raționamente și fiind motivată de importanța salvagărdării preeminenței dreptului, Curtea a decis să examineze în fond dacă articolul 31¹ alin. (5) din Legea cu privire la Procuratură, în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 280 din 6 octombrie 2022, este conform cu articolul 125 alin. (2) din Constituție.

A. Fondul cauzei

37. Potrivit articolului 125 alin. (2) din Constituție, Procurorul General este demis din funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, în condițiile legii, pentru motive obiective și în temeiul unei proceduri transparente.

38. Articolul 31¹ alin. (5) din Legea cu privire la Procuratură stabilește că, în scopul aprecierii activității și a corespunderii cu funcția deținută, performanțele Procurorului General se evaluează de către o comisie de evaluare a performanțelor Procurorului General, constituită ad-hoc de Consiliul Superior al Procurorilor.

39. Curtea observă că, potrivit articolului 31¹ alin. (5) din Legea cu privire la Procuratură, în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 280 din 6 octombrie 2022, procedura de evaluare se efectuează pe baza unui regulament aprobat de Consiliul Superior al Procurorilor. Regulamentul se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Procurorilor și va conține elementele prevăzute la articolul 30 alineatele (2) și (3). Criteriile de evaluare descrise în regulament trebuie să fie specifice, măsurabile, relevante, precum și corelate cu atribuțiile Procurorului General prevăzute de legislație. Articolul 30 alineatele (2) și (3) din Legea cu privire la Procuratură, la care se face trimitere, stabilește că regulamentul trebuie să prevadă a) limitele extinderii procesului de evaluare a performanțelor procurorilor; b) metodologia, procedura și durata evaluării performanțelor procurorilor; c) criteriile de evaluare și indicatorii de performanță a activității procurorilor; d) sursele de informare și mijloacele de colectare a informațiilor necesare evaluării performanțelor procurorilor. În lista indicatorilor de performanță se prevăd și indicatori de impact asupra drepturilor și libertăților persoanelor în vederea atingerii unei eficiențe maxime și a micșorării constante a impactului negativ asupra acestora.

40. Cu privire la aceste norme, Comisia de la Veneția a menționat că, din punctul de vedere al preeminenței dreptului, oferirea Consiliului Superior al Procurorilor a unei puteri practic nelimitate de a stabili cerințele substanțiale în care Procurorul General poate fi demis reprezintă o abordare extrem de contestabilă. Astfel de norme trebuie să dispună de cel mai înalt nivel posibil de legitimitate. Procedura de evaluare a performanțelor Procurorului General ar trebui revizuită în mod semnificativ. În special, legea ar trebui să descrie în mod clar natura și indicatorii principali ai evaluării performanței și care este diferența acesteia de răspunderea disciplinară. Consiliul Superior al Procurorilor poate stabili reglementări specifice, dar întotdeauna în cadrul prevăzut de lege (Opinia nr. 1058/2021 din 13 decembrie 2021 referitoare la

amendamentele din 24 august 2021 la Legea cu privire la Procuratură, CDL-AD(2021)047, §§ 66, 105).

41. Într-o altă opinie, Comisia de la Veneția a notat că este inadmisibilă oferirea către Consiliul Superior al Procurorilor a unei *carte blanche* în procesul definirii metodelor de evaluare a performanțelor și ponderea relativă a indicatorilor de performanță. Principiile de bază care reglementează procesul de evaluare ar trebui descrise în lege. Comisia de la Veneția a salutat includerea unor elemente mai specifice ale indicatorilor de performanță în proiectul de lege elaborat în vederea realizării recomandărilor sale anterioare (a se vedea § 40 *supra*). În același timp, Comisia a remarcat că rămâne necesară o formulare mai precisă a acestor indicatori (a se vedea Opinia nr. 1086/2022 din 20 iunie 2022 referitoare la amendamentele la Legea cu privire la Procuratură, CDL-AD(2022)018, §§ 18-23, 42).

42. Curtea observă că, prin Legea nr. 280 din 6 octombrie 2022, în vederea implementării recomandărilor Comisiei de la Veneția din Opinia nr. 1058/2021, legislatorul a modificat prevederile legale în discuție și a reglementat, la articolul 31¹ alin. (5) din Legea cu privire la Procuratură, criteriile de evaluare a Procurorului General într-un mod mai detaliat.

43. Curtea notează că, potrivit articolului 125 alin. (1) din Constituție, Procurorul General este numit în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, pentru un mandat de 7 ani, care nu poate fi reînnoit. Prin Legea nr. 256 din 25 noiembrie 2016, care a stabilit noua redactare a articolului 125 din Constituție, legislatorul a urmărit scopul asigurării independenței Procurorului General și protejarea Procuraturii de ingerințe sau influențe necorespunzătoare, inclusiv din partea legislativului și executivului (a se vedea ACC nr. 5 din 19 aprilie 2016, §§ 25, 28).

44. În opinia Comisiei de la Veneția, este o chestiune de principiu că securitatea mandatului fix al membrilor autorităților de rang constituțional servește scopului asigurării independenței lor față de presiunile externe. Prin urmare, măsurile care ar periclita continuitatea mandatului și care ar interfera cu securitatea mandatului membrilor acestor autorități nasc suspiciunea că intenția din spatele acestor măsuri constă în influențarea deciziilor lor (Opinia *amicus curiae* comună urgentă nr. 1003/2020 din 11 decembrie 2020 a Comisiei de la Veneția și a Directoratului General pentru Drepturile Omului și Preeminența Dreptului (DGI) al Consiliului Europei privind cele trei întrebări cu caracter juridic referitoare la mandatul membrilor autorităților de rang constituțional (CDL-AD(2020)033), § 19).

45. Curtea Europeană a reținut faptul că, în cazul judecătorilor, ținând cont de rolul deosebit al sistemului judiciar în societate, de locul eminent pe care îl ocupă sistemul judiciar într-o societate democratică și de importanța crescândă acordată separației puterilor și necesității de a păstra independența justiției, acordă o atenție deosebită atunci când se iau măsuri referitoare la judecătoria în funcție. Ar fi iluzoriu să credem că judecătoria pot respecta preeminența dreptului și pot pune în aplicare Convenția Europeană dacă dreptul național goleşte garanțiile oferite de Convenție cu privire la

problemele care le afectează în mod direct independența și imparțialitatea. Atunci când se face referire la „legătură specială de încredere și loialitate” între judecători și stat, aceasta este loialitatea față de statul de drept și democrație, nu față de deținătorii de putere publică. Curtea a reiterat că, atunci când este vorba de necesitatea protecției împotriva ingerințelor arbitrare în funcțiile lor de către autoritățile publice, nu poate fi trasată o linie clară între judecători și procurori. Astfel, toți membrii sistemului judiciar, fie judecători, fie procurori, ar trebui să beneficieze de protecție împotriva practicilor arbitrare ale puterii legislative sau executive. În legislația Republicii Moldova, deși este adevărat că procurorii își exercită funcțiile în mod autonom, iar judecătorii în mod independent, sistemul judiciar național nu face totuși o distincție fundamentală între statutul acestora. De asemenea, Curtea a remarcat importanța tot mai mare a caracterului echitabil al procedurii în cauzele care implică revocarea procurorilor, inclusiv intervenția unei autorități independente de executiv și legislativ în ceea ce privește deciziile care afectează numirea și revocarea procurorilor (a se vedea *Stoianoglo v. Republica Moldova*, 24 octombrie 2023, §§ 37-39, 54).

46. Curtea, în principiu, nu contestă competența legislativului de a delega altor autorități posibilitatea de a reglementa, prin acte subordonate legii, detalii sau aspecte referitoare la punerea în executare a legii. Totuși, atunci când este pusă în discuție cariera unor persoane care dețin mandate de rang constituțional, reglementarea prin lege sau chiar prin Constituție a motivelor încetării acestor mandate, în special cele referitoare la condițiile în care aceste persoane pot fi demise, reprezintă o garanție esențială a stabilității mandatelor de rang constituțional.

47. Având în vedere că Procurorul General exercită un mandat constituțional, oferirea Consiliului Superior al Procurorilor a atribuției de a reglementa criteriile substanțiale de evaluare a performanțelor Procurorului General, evaluare care poate conduce la demiterea sa, diminuează în mod semnificativ stabilitatea mandatului constituțional de Procuror General.

48. Prin urmare, Curtea reține că, în vederea protecției mandatului constituțional, criteriile de evaluare a performanțelor Procurorului General trebuie să fie stabilite de Parlament în lege, de o manieră clară.

49. Cu titlu de argument *a contrario*, Curtea face trimitere la o cauză în care, analizând criticile de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură penală care, în opinia autorului sesizării, le conferă Procurorului General și adjuncților săi o marjă discreționară nelimitată cu privire la stabilirea competenței organelor de urmărire penală, a reținut următoarele. Referitor la articolul 124 alin. (3) din Constituție, care prevede că competențele, modul de organizare și de funcționare a Procuraturii **se stabilesc prin lege**, Curtea a observat că legislatorul a reglementat competența acestuia în Codul de procedură penală, iar modul de organizare și funcționare în Legea cu privire la Procuratură, care **sunt legi organice**. Prin urmare, așa cum competențele și modul de organizare și de funcționare a Procuraturii sunt reglementate prin lege, articolul 124 alin. (3) din Constituție

este respectat (a se vedea DCC nr. 169 din 6 decembrie 2022, §§ 12, 30). Concluzie la care nu se poate ajunge și în prezenta cauză.

50. Așadar, Curtea conchide că articolul 31¹ alin. (5) din Legea cu privire la Procuratură, în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 280 din 6 octombrie 2022, care îi delegă Consiliului Superior al Procurorilor competența stabilirii criteriilor de evaluare a performanțelor Procurorului General, nu respectă exigența prevăzută de articolul 125 alin. (2) din Constituție, potrivit căreia Procurorul General poate fi demis „în condițiile legii, pentru motive obiective”.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite parțial* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 31¹ alineatele (1) și (5) din Legea cu privire la Procuratură și a omisiunii de a reglementa în Legea cu privire la Procuratură dreptul de a contesta raportul Comisiei de evaluare a performanțelor Procurorului General, ridicată de dl avocat Iurie Mărgineanu, în interesele dlui Alexandr Stoianoglo, parte în dosarul nr. 3-182/2021, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. *Se declară neconstituțional* articolul 31¹ alin. (5) din Legea cu privire la Procuratură, în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 280 din 6 octombrie 2022.

3. Referitor la celelalte capete, sesizarea *se declară inadmisibilă*.

4. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

Chișinău, 9 noiembrie 2023

HCC nr. 20

Dosarul nr. 108g/2022